

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами гри в навчально-виховному процесі

Автор

Науковий керівник / Експерт

Баландин Н.В.**Слдінова С. М.**

підрозділ

кафедра дошкільної та початкової освіти

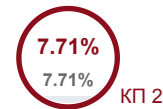
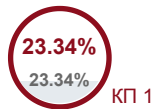
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		1
Інтервали		0
Мікропробіли		83
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		206

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

12281

Кількість слів

92473

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	Колір тексту
1	https://rozrobka.in.ua/syujetno-roleova-gra-ditej-starshogo-doshkilenogo-viku-v2.html	62	0.50 %
2	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=587799	56	0.46 %
3	http://antibotan.com/file.html?work_id=485571	42	0.34 %
4	https://rozrobka.in.ua/syujetno-roleova-gra-ditej-starshogo-doshkilenogo-viku-v2.html	41	0.33 %

5	«Застосування гри в навчально-виховному процесі для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку» 12/8/2021 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (Факультет педагогіки, психології та мистецтв)	41	0.33 %
6	«Застосування гри в навчально-виховному процесі для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку» 12/8/2021 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (Факультет педагогіки, психології та мистецтв)	41	0.33 %
7	«Застосування гри в навчально-виховному процесі для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку» 12/8/2021 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (Факультет педагогіки, психології та мистецтв)	40	0.33 %
8	https://www.stud24.ru/pedagogy/sutnst-ta-priroda-grovo-dyalnost/497163-1917429-page3.html	38	0.31 %
9	https://rozrobka.in.ua/syujetno-roleova-gra-ditej-starshogo-doshkilenogo-viku-v2.html	37	0.30 %
10	https://rozrobka.in.ua/syujetno-roleova-gra-ditej-starshogo-doshkilenogo-viku-v2.html	36	0.29 %

з домашньої бази даних (6.63 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	«Застосування гри в навчально-виховному процесі для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку» 12/8/2021 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (Факультет педагогіки, психології та мистецтв)	792 (69)	6.45 %
2	«Формування елементів розумової культури у дітей старшого дошкільного віку засобами дидактичної гри» 12/8/2021 Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (Факультет педагогіки, психології та мистецтв)	22 (3)	0.18 %

з програми обміну базами даних (0.26 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	tnpu/Diplomni/Diplomni_2011/11d569/Куса І. //Використання дидактичних ігор на уроках природознавства в початковій школі.doc 8/24/2017 V. Hnatyuk Ternopil National Pedagogic University (TNPU) students work	10 (1)	0.08 %
2	ВИХОВАННЯ ВЗАЄМОДОПОМОГИ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ТВОРЧОЇ ГРИ 11/29/2021 Hlukhiv National Pedagogical University of Oleksandr Dovzhenko (Hlukhiv National Pedagogical University of Oleksandr Dovzhenko)	8 (1)	0.07 %
3	tnpu/Diplomni/Diplomni_2013/13d710/Казмірчук Оксана Сергіївна/Дипломна.docx 8/24/2017 V. Hnatyuk Ternopil National Pedagogic University (TNPU) students work	8 (1)	0.07 %
4	Санкевич В.Л. ЗДО-62 2017-2018 н.р. Формування екологічно доцільної поведінки дітей старшого дошкільного віку під час організації екскурсії в природу.docx 6/12/2018 Khmelnysky Humanitarian Pedagogical Academy (КНПА)	6 (1)	0.05 %

з Інтернету (16.45 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://rozrobka.in.ua/syujetno-roleova-gra-ditej-starshogo-doshkilenogo-viku-v2.html	270 (11)	2.20 %
2	https://ua-referat.com/%D0%A2%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D1%96_%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9_%D1%83_%D0%B3%D1%80%D1%96	180 (13)	1.47 %
3	http://antibotan.com/file.html?work_id=485571	121 (6)	0.99 %
4	https://www.stud24.ru/pedagogy/sutnst-ta-priroda-grovo-dyalnost/497163-1917429-page3.html	119 (9)	0.97 %
5	http://ukrdoc.com.ua/text/3613/index-1.html?page=6	107 (7)	0.87 %
6	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=587799	106 (5)	0.86 %
7	http://4ua.co.ua/pedagogics/yb2ad68a4c43a88521306c27_1.html	103 (6)	0.84 %
8	http://www.edudirect.net/sopids-458-1.html	99 (5)	0.81 %
9	http://bukvar.su/pedagogika/page,5,78668-Psihologo-pedagogicheskie-usloviya-razvitiya-kreativnosti-u-starshih-doshkol-nikov-v-processe-syuzhetno-rolevoiy-igry.html	74 (6)	0.60 %
10	https://osvita.ua/doc/files/news/432/43234/Osnovy.doc	66 (3)	0.54 %
11	https://www.refsua.com/referat-8238-13.html	57 (3)	0.46 %
12	http://4ua.co.ua/psychology/zb2ac78b4d43b89521206d37_0.html	53 (2)	0.43 %
13	https://www.refsua.com/referat-7633-2.html	52 (5)	0.42 %
14	https://med.medic.studio/vozzrastnaya-psihologiya_783/priyomi-aktivizatsiji-syujetno-rolovoji-39498.html	47 (3)	0.38 %
15	https://hm-rmk.ucoz.ru/pedvustavka/zakharoveckij_dnz.pdf	44 (5)	0.36 %
16	https://otherreferats.allbest.ru/political/00935317_0.html	40 (3)	0.33 %
17	https://studopedia.org/10-66598.html	37 (3)	0.30 %
18	https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4198/%D0%AF%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf?sequence=1	36 (3)	0.29 %
19	http://www.edudirect.net/sopids-457-2.html	34 (3)	0.28 %
20	http://megalib.com.ua/content/5533_3_Klasifikaciya_dityachih_igor_Harakteristika_tvorchih_igor_doshkilnika.html	31 (3)	0.25 %
21	https://ped.bobrodobro.ru/2761	29 (2)	0.24 %
22	https://coggle.it/diagram/YTC2qpBpLx_IdleH/t/%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%80%D1%83%D1%85%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BD%D0%BE%D1%8E-%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%8E-%D1%83-%D0%B7%D0%B4%D0%BE	28 (1)	0.23 %

23	https://s8f3a4f4ef0beb472.jimcontent.com/download/version/1588069526/module/13920235727/name/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%207.%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D0%B2%D1%96%D1%86%D1%96.pdf	23 (3)	0.19 %
24	https://studopedia.net/15_11944_psihologo-pedagogichni-osoblivosti-formuvannya-ta-vikoristannya-igrovoi-diyalnosti-u-navchalnomu-protsesi-pochatkovoi-shkoli.html	20 (2)	0.16 %
25	http://4ua.co.ua/psychology/xb3bc68b5d53a88521216c27_1.html	20 (3)	0.16 %
26	https://docplayer.net/88152153-O-a-permyakov-i-m-vlasenko-o-o-lavrentieva-didaktichni-igri-na-urokah-muziki.html	19 (2)	0.15 %
27	https://studopedia.su/6_42715_priyomi-aktivizatsii-syuzhetno-rolovoi-gri.html	18 (1)	0.15 %
28	http://4ua.co.ua/pedagogics/yb2ac68a4d43b88421306c26_1.html	17 (2)	0.14 %
29	http://8ref.com/9/referat_92400.html	17 (2)	0.14 %
30	http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/5940/Grabchuk%20Yuliia%20Mykolayivna.pdf?sequence=1&isAllowed=y	16 (2)	0.13 %
31	https://surgeon-live.com/medicine-guidebook.com/voznrastnaya-psihiologiya_783_rivni-rozvitku-syujetno-r-1.html	15 (2)	0.12 %
32	http://4ua.co.ua/pedagogics/sb3bd78a4c43a88421316d37_0.html	14 (2)	0.11 %
33	http://4ua.co.ua/pedagogics/zb3bd79b5d53a88521216d37_2.html	14 (1)	0.11 %
34	https://idas.in.ua/91787/	13 (1)	0.11 %
35	http://education-trost.at.ua/print/Br_11.pdf	13 (1)	0.11 %
36	http://ekhsvir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/16357/Sokolova_pedfak_2021.pdf	11 (1)	0.09 %
37	https://www.stud24.ru/pedagoggy/rozvitok-tvorchih-zdbnostej-doshklnikv-v/152479-445953-page5.html	11 (1)	0.09 %
38	http://www.slavdpu.dn.ua/images/naukvid/gnvp/gnvp-94.pdf	11 (1)	0.09 %
39	http://4ua.co.ua/pedagogics/xb3bc78a4c53b89521206d26_0.html	11 (2)	0.09 %
40	http://ditsad.com.ua/konsultac558.html	9 (1)	0.07 %
41	http://uchebniks.com/book/115-doshkilna-psihiologiya-navchalnij-posibnik-dutkevich-tv/33-3-prijomi-aktivizaciyi-syuzhetno-rolovoyi-gri.html	9 (1)	0.07 %
42	https://www.stud24.ru/pedagoggy/rozvitok-tvorchih-zdbnostej-doshklnikv-v/152479-445953-page4.html	6 (1)	0.05 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------

2

Баландін Наталія Василівна

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ГРИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ГРИ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Поняття гри, як основного виду діяльності дошкільників

Нами було проаналізовано науково-педагогічну літературу, так в посібнику для педагогів, дітей та батьків І. Січовик дано визначення гри як форми діяльності в конкретній ситуації, що склалася та передбачає **відтворення та поширення соціального досвіду виконання певних дій раніше соціально фіксованим способом** [12, 32]. У рольових іграх дошкільнята знайомляться з певними заняттями дорослих, їхніми справами, роботою та відтворюють міжособистісні відносини і діяльність дорослих в умовах гри.

Як показує досвід, дитячі гри мають **безпосереднє відношення до особливостей умовного відтворення та наслідування**, допомагають моделювати реальні життєві стосунки, засоби діяльності, замінити реальні засоби за певних умов [25, 134].

В ігровій діяльності діти дошкільного віку формують світ дорослих, усвідомлюючи поведінку дорослих і міжособистісні стосунки. Саме в грі відбувається моделювання світу дорослих дітьми, адже **гра, як особливий вид діяльності дитини**, має відтворювати дошкільниками поведінку дорослих та взаємини один з одним.

Діти, які розвиваються відповідно **своїм віковим нормам, до кінця дошкільного періоду в** цілому оволодівають сюжетно-рольовими іграми, як провідною діяльністю певного віку. До того ж **діти освоюють ігри з правилами** (рухливі та дидактичні).

До середини дошкільного дитинства гра у дітей розвивається повністю, **виникаючи на межі раннього і дошкільного періодів** [27, 58]. Ігрова діяльність впливає на психіку та особистість дитини, формує розвиток моторної, інтелектуальної сфери, розвиває творчу активність.

На думку Кудикиної Н., ігрова діяльність є одним із важливих способів **засвоєння культури і одночасно способом життя для дитини** [29, 10].

Процес **сюжетно-рольової гри** передбачає, що діти **приймають певні ролі, освоюють** життєві відносини, (і не тільки дорослих), починають розуміти соціальні норми, навчаються контролювати свою поведінку за певними правилами, які існують у цій грі. Дошкільнята починають розуміти, що треба **підпорядковувати** свою поведінку **нормам, які існують у навколишній дійсності, оцінювати свою поведінку, поведінку друзів по грі, порівнювати свою поведінку з поведінкою інших дітей, і в результаті у дошкільників з'являється уявлення про самооцінку.**

У цей час відбувається розвиток логічного та абстрактного **мислення. Це передбачає готовність до систематичного майбутнього шкільного навчання(старший дошкільник), коли слово вже є способом передачі і є регуляцією діяльності дитини** [28, 69]. З точки зору Кравцової О. **Є, справжнє засвоєння моральних взаємин у сюжетно - рольових відносинах є неможливим** [27, 24]. Для того щоб мораль насправді керувала поведінкою дитини, треба щоб вона була в діях та виконанні завдань, розв'язуючі які дошкільник діятиме як особистість, а не як персонаж, що дістався дитині правилами гри по ролі. Спираючись на таке твердження, **автор формує гіпотезу про розбіжність обох планів на моральний розвиток** дітей дошкільного віку. Дана гіпотеза сформована так: **« Сюжетно - рольові відносини переважно визначають розвиток у дошкільника вміння виділяти та краще пізнавати ті сторони своїх взаємин з іншими дітьми, які регулюються моральними нормами. Відносини щодо гри переважно сприяють присвоєнню дітьми моральних відносин та формуванню у них відповідних мотивів»**[25]211).

Проаналізувавши наукові дослідження, які пов'язані з характеристикою ігрової діяльності, можна сформулювати певного ряду положення, які її характеризують, серед них наступні:

1. гра це повністю вільна діяльність, яка не обумовлена практичними проблемами та не може автоматично нав'язуватися ззовні чужою волею;
2. гра - це самостійна діяльність, в якій результат уступає процесу та виходить на задній план;
3. гра - це накладання уявної та справжньої дійсності, створення іншого світу, це подвоєння реальності
4. гра - це **форма моделювання реальних життєвих ситуацій, а оскільки ігровий світ віртуальний, то такі ситуації легко варіюються в грі, в тому числі, можуть бути розіграні при фантастичній зміні основних параметрів** реальної дійсності [26, 16].

Дослідивши різні концепції гри, ми стверджуємо, що багато вчених намагалися вирішити дану проблему, але, нажаль не прийшли до єдиного вирішення даного завдання.

У своїх наукових роботах **А. Макаренко називав гру усвідомленою діяльністю, а радість від гри - « творчою радістю**», «радістю перемоги» [38, 367].

Творчий аспект ігрової діяльності підкреслюється і в педагогічній спадщині В(С)Сухомлинський. Він писав: «...що **у грі розкривається перед дітьми світ, творчі можливості особистості. Без гри немає і не може бути повноцінного дитячого розвитку»**[26, 176].

Український педагогічний словник за редакцією С(М)Гончаренко, визначає гру як: «форму **вільного самовияву людини, яка передбачає реальну відкритість світові можливого й розгортається у вигляді зображення (виконання, репрезентації) якихось ситуацій, смислів, станів»** [10, 73].

Значно ширше розкрито у словнику **поняття «дидактична гра».** Це - **«гра для навчання і виховання, яка розвиває сенсорні орієнтації дітей, спостережливість, увагу, пам'ять, мислення, мову, уміння рахувати. Дидактичні ігри мають також важливе значення для морального виховання, вони сприяють розвиткові цілеспрямованості, витримки, самостійності, виробляють вміння діяти згідно з певними нормами»** 27, 89

Оскільки у **грі відбувається поетапне відпрацювання розумових дій постійно і ненав'язливо**, то гра сприяє розвитку **психічних процесів, нових видів розумової діяльності, засвоєння актуальних знань та умінь дітей дошкільного віку.**

І. Мамчур у роботі **« Теорія гри та її пізнавальні можливості»** важливу роль гри, що сприяє розвитку психічних процесів дошкільника, пояснює тим, що ігрова діяльність **озброює дитину доступними для неї засобами активного відтворення, моделювання за допомогою предметних дій такого змісту, яке за інших умов було б неможливим та не могло бути по-справжньому засвоєно** 39, 63.

В процесі гри розвивається здатність дитини створювати узагальнені образи та подумки перетворювати їх. Саме у грі створюються сприятливі умови для розумового та інтелектуального розвитку **дитини, для переходу від наочно-дієвого мислення до образного і до словесно-логічного мислення.** Тому багато фахівців в галузі дитячої психології цікавляться саме цією проблемою, проблемою ігрової діяльності дошкільників, та висловлюють свою точку **зору на її функції і значення, однак спеціальних досліджень з цієї проблеми доволі мало.**

Вивчення теорії гри почалося з наукових робіт таких **мислителів як Ф. Шіллер, Г. Спенсер, В. Вундт.** У своїх дослідженнях, розробляючи психологічні, педагогічні, філософські, естетичні погляди, **вони тільки в деяких положеннях торкалися гри, як одного із найрозповсюдженіших явищ** життя дитини. Функціонально-аналітичний підхід переважав у практичній **психології при вивченні гри, так як**

і при вивченні інших видів діяльності.

Дослідники К.Д.Ушинський, Дж. Селлі, К. Бюлер, В.Штерн вбачали в грі прояви фантазії та відображення, які приводяться в рух різноманітними ефективними тенденціями; інші дослідники - А.Сікорський, Дж.Дьюї тісно пов'язували гру із розвитком мислення [24, 61].

Сьогодення психологія визначає, що гра охоплює всі періоди життя людини. Це важлива форма її життєдіяльності, а не вікова ознака. З грою людина не розлучається все життя, змінюються лише її мотиви, форми проведення, ступінь вияву почуттів та емоцій. Психологи Ж.Піаже, Л.С.Виготський, О.М.Леонтьєв, Д.Б.Ельконін та ін. займалися розробкою теоретичного значення гри, її ролі, структури і значення у вихованні і навчанні дітей.

Вільна ігрова діяльність у дитячих іграх виступає переважно як самоціль. У дидактичних іграх, створених педагогікою (в тому числі і народною), ігрова діяльність, насамперед, має важливе значення для навчальних цілей. Дидактичні ігри - різновид ігор за правилами.

Ф. Фребель і М. Монтессорі розробили для дошкільного виховання вперше у світовій педагогіці системи дидактичних ігор [15, 51].

Педагог Д. Б. Ельконін стверджує, що гра - основний вид діяльності у житті дитини дошкільного віку. Адаже з психологічної точки зору, дошкільний період характеризується високою активністю, коли потрібні різні форми та шляхи прояву своєї творчості [15, 71]. Врешті решт виявляється, що тільки гра є провідною формою життєдіяльності дошкільників, компенсуючи обмеженості та недоліки реального життя [15, 72].

У своєму дослідженні О. М. Леонтьєв стверджує, що в діяльності дитини виникає суперечність між активним бажанням взаємодіяти з предметами, та способами реалізації цих дій. Тобто дитина прагне до конкретних дій, але при цьому не володіє набором тих операцій, які потрібно здійснювати відповідно до реальних предметних умов ігрової діяльності. Усунути цю суперечність можна лише в одному виді діяльності, а саме - у грі. Саме в ігровій діяльності необхідні дії можуть бути замінені іншими діями, а її предметні умови іншими предметними умовами, причому зміст самої дії зберігається [35, 18].

На думку Л.С.Виготського, використання ігрових методів у закладі дошкільної освіти, відповідає природним особливостям дітей даного віку, і таким чином, сприяє підвищенню ефективності навчання. Цю точку зору розділяє й Д.Б.Ельконін. Науковець вказує на те, що істотно підвищити ефективність процесу навчання дітей можна завдяки використанню форм діяльності, які поєднують у собі навчальні й ігрові елементи [9, 63].

Більшість науковців стверджують, що ігрова діяльність формує й удосконалює у дітей сприймання, увагу, мислення, пам'ять, які являються фундаментальними психічними процесами і без їхнього достатнього розвитку не можна говорити про виховання гармонійної особистості дитини дошкільного віку.

У роботах Макаренка А.С. підкреслюється важливість гри у дитячому середовищі. Так, у «Книзі для батьків» він писав, що для дитини гра - це норма, і дитина повинна гратись навіть тоді, коли займається серйозною справою...» [38, 23]. Прославлений педагог говорив про користь використання гри у вихованні дітей особливо в дошкільному віці.

На думку А.С.Макаренка, гра - являється багатофункціональним засобом виховної роботи, адже вона допомагає виховуванню колективної роботи, розвиває творчу спрямованість особистості, свідому дисципліну, організованість, допомагає розвивати інтелектуальні здібності та естетичні почуття дошкільників [38, 24].

Важливе місце відіграє ігрова діяльність в підготовці підростаючого покоління до праці. Незважаючи на те, що гра не створює матеріальні, культурні, тобто суспільні цінності, але вона дає змогу людині долучитись до виконання фізичних і психічних дій, потрібних для тієї чи іншої роботи.

Антон Семенович Макаренко стосовно керівництва грою вважав, що педагог повинен вміти гратися абсолютно так, як це роблять діти, і лише тоді педагогічне управління грою буде мати позитивний ефект в дитячому колективі.

З цього випливає, що треба забезпечити науково-професійну підготовку вихователя до керівництва грою, враховуючи своєрідність цього виду діяльності.

Як педагогічна проблема, ігрова діяльність послідовно виокремлена в наукових працях Д. В. Щербини. Науковиця підкреслює, що вивчення проблеми гри в педагогічній науці набуває особливої актуальності, так як саме в процесі гри у дітей створюються дуже сприятливі умови для того, щоб засвоювати нові знання і вміння, щоб формувати в них такі важливі якості людського розуму, як здатність виконувати розумові дії, символічно мінати реальні об'єкти й проводити подібну заміну з метою пізнання [56, 354].

Аналізуючи педагогічні роботи В. Сухомлинського, ми дійшли висновку, що для дошкільника гра - це найсерйозніша справа. В ігровій діяльності перед дитиною розкривається світ, формуються творчі можливості особистості. Повноцінний розумовий розвиток дітей не може відбуватися бути без гри. На думку В. Сухомлинського, гра - це велике світле вікно, через яке в духовний світ дітей вриваються життєдайні потоки уявлень, які формують поняття про навколишній світ і людські стосунки [53, 144]. Він писав, що ігрові заняття та дидактичні ігри і прийоми ефективно впливають на сприймання дітьми навчального матеріалу, сприяють урізноманітненню їх навчальної діяльності, так як вносять у неї елементи цікавості [53, 145].

Дитина протягом всього дошкільного життя пізнає такі різновиди гри, як: предметно - маніпулятивна (1 - 3 роки), сюжетно- рольова (3 - 6 років), конструктивна, будівельна, дидактична, рухлива, гра з правилами [14, 37].

У відповідних вікових періодах провідними стають предметно - маніпулятивна і сюжетно - рольова ігри

Серед видатних психологів, які досліджували етапи розвитку ігрової діяльності в ранньому дитинстві, слід назвати імена, серед яких Ф. А. Фрадкіна, Н.Н.Палагіна, З.В.Зворигіна, С. Л. Новосолова, Н. Я. Михайленко та ін.

Коли дитина перебуває у віці немовляти, саме тоді закладаються постулати предметно - маніпулятивної гри, що формуються на основі розвитку в дітей маніпуляцій з різними предметами та пізнавальних мотивів. Перші кроки немовляти на шляху пізнання дійсності тісно переплітаються з ігровими діями.

Потрібно виділяти ознайомлювальний і відображувальний періоди в розвитку ігрових дій немовлят. Дитину завжди приваблюють блискучі, яскраві предмети у її оточенні, і вона починає маніпулювати ними, щоб роздивитись, ознайомитись, відчутти на дотик. Саме в цьому полягає зміст ознайомлювальних ігрових дій немовляти [15, 367].

Відображувальні предметно - ігрові дії виникають з півроку і до півтора років

Дитина починає досліджувати іграшки, їх особливі властивості, пов'язує результат з діями, в якому проявляються властивості предметів, наприклад, якщо натиснути на зайчика, то він «говорить», якщо штовхнути м'ячик, він покотиться, а з лялькою такого не вийде.

Отже, власні дії дитини допомагають їй виявляти властивості предметів, немовлята по - різному діють з іграшками, які в них є, і таким чином передбачають на основі свого попереднього досвіду їхні фізичні властивості. Дитина розбирає й складає піраміду, зминає та розгортає папір, насипає у відерце пісок, ліпить з піску фігури тощо [17, 367].

З урахуванням різних ознак ігри дошкільників можна поділити на види. Так, найбільш поширена класифікація ігор складається з таких

компонентів:

- предметно - маніпулятивних;

- режисерських (комбінаційних) ігор.

- імітаційних(сюжетно - рольових); - будівельно - конструктивних;

У роботі «Розвиток інтересів дітей у творчих іграх» Р.І. Жуковська виділяє вісім груп характерних дитячих ігор:

- ігри побутового змісту (« в сім'ю», «доньки - матері»);

- ігри суспільно - виробничого характеру (у водія, у будівельника);

- культурно - суспільного характеру («відвідування лікаря», « в школу»); - ігри з нахилом на військову та воєнну тематику(у пожежника, у поліцейського);

- ігри, що відтворюють сюжет літературного твору;

- ігри драматичного змісту;

- ігри з використанням іграшок різного характеру(тварини, рослини, ляльки, машинки, світлофори) [18, 24].

Три класи ігор за ознакою ініціативи дітей пропонує вирізняти Люблінська А.А.:

1. за поданою ініціативою дітей;

2. за поданою ініціативою дорослих;

3. за відображенням культури певного народу чи традицій [36, 37].

Провідною діяльністю дитини дошкільного віку є сюжетно - рольова гра, саме тому необхідно розглянути складові, що впливають на розвиток сюжетно - рольової гри, укладені відповідно до віку дошкільнят.

Д. Ельконін, відомий психолог, у своїх працях описує 4 основних рівні розвитку сюжетно - рольових ігор дітей дошкільного віку. Кожен рівень має свій, тільки йому характерний специфічний зміст, якому притаманне співвідношення ролей та ігрових дій [16,167].

Перший та другий рівні формуються у віці 3 - 5 років.

I рівень:

1) зміст гри спрямований на співучасника, і, насамперед, це ігри з предметами; **характерні ігрові дії -це годування без врахування переліку страв і їх послідовності;**

2) ігрові ролі не визначають; діти називають себе іменами ролей, самі ролі не позначаються словом. **Відповідні рольові дії не узгоджуються** у ході розподілу ролей, **між ними відсутні взаємозв'язки;** **3) ігри одноманітні, складаються із стереотипних** операцій, які послідовно повторюються;

4) у ігрових діях відсутня логічна послідовність.

II рівень 1) змістом і головним фактором гри виступають дії, що виконують з предметом;

2) діти прагнуть, щоб ігрова дія відповідала реальній дії;

3) діти самі називають ролі;

4) життєва послідовність впливає на логіку ігрових дій дошкільника, перелік **дій збільшується: приготування їжі - накривання столу - годування брата - миття посуду- відпочинок.**

5) діти не приймають порушення у послідовності ігрових дій, але вони це нічим не мотивують. У 5 - 7 років виявляються третій та четвертий рівні III рівень 1) виконання ігрової ролі, відповідних їй дій - основний зміст цього рівня; з'являються ігрові дії, що відбивають **характер відносин з іншими ролями гравців; наприклад,** лікар звертається до хворого малюка: «Відкрий, будь ласка, рота та скажи «А!»;

2) ролі розподіляються на початку гри і саме вони визначають поведінку гравців;

3) саме роль визначає логіку ігрових дій дитини, дії стають різноманітнішими. Учасники гри починають звертатися один до одного **у відповідності до співвідношення ролей;**

4) якщо послідовність ігрових дій порушуються, це **викликає протест дитини: «Так не може бути».** На правила поведінки гравця впливає ігрова роль. Найчастіше **порушення правил гри помічають партнери, а задача дитини - виправити помилку. IV рівень 1) основний зміст** гри полягає у виконанні ігрових дій, які пов'язані зі ставленням до других **людей, ролі яких виконують гравці: наприклад, дають вказівки «сідайте за стіл, але обов'язково вимийте руки»; оцінюють «тримай виделку як слід», схвалюють «сьогодні ти правильно відповів на запитання»;**

2) протягом гри роль гравця зберігається;

3) ігрові дії та їх послідовність відтворюють реальну логіку життєвих подій дитини. Відбуваються найрізноманітніші дії, за чіткими правилами, дитина обґрунтовує їх посиланням на наслідки, що відбудуться, якщо їх порушити: «солодкі цукерки не можна їсти перед сніданком, тому що **апетит зникне»;**

4) логіка порушення ігрових дій та правил дітьми **відхиляється, це мотивується підкресленням їх раціональності. Не всі діти однаково успішно переходять від нижчого рівня до вищого у розвитку сюжету рольової гри.** Треба обов'язково виправляти **дітей, у яких відбувається відставання у розвитку сюжетно - рольової гри і необхідно проводити з ними розвивально-корегуючу роботу[16,167].**

Вихователь має орієнтуватися на ознаки прояву ігрової діяльності у дошкільників:

1. Примітивність і одноманітність дій з різними **предметами;** **2. Інтерес до зовнішнього вигляду іграшки нестійкий,** не пов'язаний з можливістю гратися нею;

3. Неадекватність дій з різноманітними предметами, наприклад, дитина ложкою не користується за її функціональним призначенням, а стукає нею об іншу ложку, стіл, підлогу, перекладає з руки в руку, кидає тощо;

4. Дитина не може замінити предмети та дії на інші предмети та дії в своїй уяві;

5. Дитина демонструє поодинокі сюжетні дії, або сюжет зовсім відсутній.

Якщо спостерігаються **відставання у розвитку гри дошкільника, то необхідно використовувати такі прийоми активізації гри:**

1. Спочатку доросла людина показує **весь ланцюжок ігрових дій із сюжетною іграшкою,** і тільки після цього **просить дитину повторити. 2.**

Знайомить дитину з лялькою - донькою, називає дитину мамою чи татом, разом дають ляльці ім'я, вихователь створює емоційне позитивно - забарвлене відношення до іграшки, використовує зменшувально-пестливі слова, посміхається, турбується про ляльку, емоційно відгукується на її «дії», розмовляє з лялькою. 3. При ускладненні сюжету від сеансу до сеансу потрібно проводити індивідуальну роботу з дитиною [13, 67].

Якщо дитина відстає у розвитку, то потрібно використовувати прийоми активізації гри:

При організації сюжетно - рольової гри для дошкільників необхідно враховувати час та місце її проведення, тривалість, неухильно дотримуватись правил гігієни та техніки безпеки.

Вже у перший місяць з дня народження батьки знайомлять дитину з іграшкою. Науковці К(Вайле та С(Аркін пропонують **наступну класифікацію іграшок**: 1) сенсорні (звукові) – дзвіночки, брязкальця, барабани, гармошки тощо; 2) рухливі (моторні) – скакалка, м'яч, дзига, автомобіль та ін.

3) зброя; 4) образні іграшки – іграшкові тварини, лялька, світлофор тощо

Досліджуючи ігри, які **впливають на навчально - виховний процес** дошкільника, а також розвивають його творчі здібності, ми обов'язково повинні назвати **ще один вид гри - це дидактична гра [2, с. 46].**

Дослідниця С(Воробйова **виділяє два види дидактичної гри як методу навчання [7, 46]: 1. Власне дидактична гра.** Вона базується на тому, що у такій грі діти самостійно навчаються та організують її як процес;

2. Гра - вправа (гра - заняття). Таку гру організовує вихователь. Під час гри - заняття дошкільники знайомляться з новими знаннями, у них виробляються нові вміння, більш досконалими стають психічні процеси (уява, сприймання, мислення, мовлення). При цьому відбувається ефективне опанування знаннями та вміннями **в практичній діяльності за рахунок активізації мимовільної уваги і запам'ятовування.** Дидактична гра як форма навчання реалізує в собі одночасно і навчальну (пізнавальну) та ігрову (цікаву) сторони. У такому виді діяльності **вихователь одночасно навчає дошкільників і сам бере участь у грі, а діти, граючись, навчаються.** Можна стверджувати, що автодидактизм - це **здатність дидактичної гри навчати і розвивати дитину через ігровий задум, дії і правила.**

Гра, як педагогічне поняття, має свою класифікацію. Наукова класифікація дидактичних ігор допомагає виявити головні особливості, використання яких характеризує відповідний навчально - виховний процес.

Роль і місце ігрових технологій в навчальному процесі, поєднання певних елементів гри та навчання у великій мірі залежать від розуміння вихователем класифікації та функції педагогічних ігор. Педагог В. Букатов у роботі «Педагогічні таїнства дидактичних ігор» запропонував **класифікацію дидактичних ігор за декількома принципами [2, 44]: 1. За видом діяльності: 1. Рухові (фізичного змісту),**

2. Розумові (інтелектуального характеру),

3. Трудового змісту.

4. Соціального характеру,

5. Психологічного змісту.

2. За характером педагогічного процесу: 1. Тренувальні, навчальні, контролюючі, узагальнюючі; 2. Пізнавальні, виховні, розвиваючі; 3.

Продуктивні, репродуктивні, творчі;

4. Діагностичні, комунікативні, профорієнтаційні, психотехнічні. 3. За характером ігрової методики: 1. Відповідно до сюжету,

2. Виконання ролі,

3. Ділового характеру,

4. Імітаційного змісту,

5. Ігри - драматизації.

6. З предметами

5. За ігровим середовищем: 1. З предметами і без них, 2. У залежності від засобу пересування

3. Настільні,

4. У кімнаті,

5. На вулиці,

6. На місцевості,

7. Ігри розвивального характеру реалізують у дітях один з найголовніших **принципів навчання, а саме, від простого до складного, з найважливішим принципом творчої діяльності - самостійно за здібностями,** це допомагає дитині **піднятися до вершини своїх можливостей.**

8. У педагогіці поширена **класифікація дидактичних ігор за характером матеріалу,** в результаті чого науковець О. Козлова виокремлює такі ігри [23, 49]:

9. Ігри з предметами. У цих іграх потрібно використовувати дидактичні іграшки, реальні предмети, різноманітні природні матеріали (плоди, насіння, листя), сюжетні (предмети побуту, овочі, ляльки тощо) і безсюжетні (циліндри, пірамідки, кулі та інші) дидактичні матеріали.

10. **Настільно - друковані ігри.** Такі ігри потребують **дії не з предметами, а з** зображеннями цих предметів. Дуже часто ці ігри орієнтують на розв'язання різних ігрових завдань: потрібно дібрати картинки **за схожістю (парні картинки, деякі види лото), картинок** - карток (під час чергового ходу (наприклад, доміно), потрібно скласти ціле з частин (кубики, розрізані картинки) тощо.

11. Словесні ігри. Цей вид гри - найскладніший, так як змушує дошкільників уявляти, мислити про речі, з якими вони на той час пересікалися, змушує дітей користуватися набутими знаннями у нових, раніше незнайомих, ситуація і зв'язках. Такі ігри допомагають розвивати у дитини самостійне мислення, активізують розумову діяльність дошкільників. Дітям потрібно самим описувати предмети, називати **їх за описом, за ознаками** відмінності та схожості, розміщати в групи за їхніми **властивостями, знаходити** протиріччя **в судженнях,** створювати **власні розповіді** та оповідання.

12. Ігрові дії класифікують за матеріалом Така класифікація звертає увагу на їх спрямованість **на навчання, пізнавальну діяльність, проте вона поверхово розкриває основи дидактичної гри: особливості ігрових завдань, ігрової діяльності дошкільників, ігрових правил і дій, керівництво вихователя, організацію життя дітей. Класифікація дидактичних ігор, запропонована Н(Кудикиною у статті « Внесок вітчизняних психологів у формування педагогічної теорії ігрової діяльності дітей» , як раз і використовує цю мету, за якою виокремлюють [29, 27]:**

1. Ігри - подорожі. Такі ігри показують реальні факти і життєві події через призму незвичайності: просте - через щось загадкове, складне - через те, що можна перебороти, необхідне - через щось дуже цікаве.

2. Ігри - доручення. Завдання та ігрові дії в них спираються на пропозиції щось зробити: «Склади у валізу **усі числа, склад числа якого** 9», «Знайди у чарівному мішечку всі предмети чотирикутної **форми** та інші.

3. Ігри - припущення. Завдання у таких іграх виражене в назвах: «Що буде якщо...?», «Що я зроблю, якщо...?» та ін. Такі ігрові завдання заохочують дошкільників до осмислених дій, які потребують вміння порівнювати знання з життєвими обставинами, або умовами, що раптово виникли, стимулюють активну роботу дитячої уяви.

4. Ігри - загадки. Даний вид ігор розвиває здатність дитини до аналізу, узагальнення, формує уміння думати, робити висновки, розмірковувати

5. Ігри - бесіди. Основне в таких іграх - це спілкування вихователя з дошкільниками, дітей один з одним, саме спілкування і **постає як ігрове навчання та ігрова діяльність.** Цінним у таких іграх є активізація **емоційно - розумових процесів (єдності слова, дії, думки, уяви дітей), у вихованні важливо вміти слухати і чути питання дорослого до дитини, питання і відповіді дітей** один одному, вміти зосереджуватися на

змісті розмови, висловлювати твердження та судження.

Класифікація ігор представляється нам важливим завданням, адже саме гра є відображенням свідомої та непередбачуваної діяльності, яка регулює творчу активність дитини. В даний час ігри використовують різноманітно та результативно у дитячих колективах, ігрова діяльність виходять на новий, більш високий рівень,

За основу класифікації ігрової діяльності **пропонуємо взяти людську діяльність, яку ігри відображають**, базові види якої вони моделюють значною мірою. По-перше, **така діяльність, її горизонтальні та вертикальні зв'язки - це дозвілля (власне сама гра), праця, спілкування**, пізнання. По-друге, це психофізична, інтелектуальна, творча та соціальна діяльність, ці види діяльності проникають **один в одного, мають свої** модельні структури, елементи, функції, результати. Беручи за основу таку позицію, **ми ділимо всі дитячі ігри на такі види: Інтелектуально - творчі ігри: сюди відносимо предметні заваги; сюжетно - інтелектуальні ігри; дидактичні ігри (навчально - предметні, навчальні, пізнавальні); - трудові, будівельні, технічні, конструкторські; електронні, комп'ютерні ігри, ігри-автомати (кнопкові ігри); ігрові методи навчання. Соціальні ігри: сюжетно - рольові та творчі ігри (наслідувальні, режисерські ігри, ігри - драматизації, ігри - мрії); ділові ігри (організаційно - діяльні, організаційно - комунікативні, організаційно розумові, рольові, імітаційні). Комплексні ігри (колективно - творча, дозвольна діяльність).**

На сьогоднішній день існує велика різноманітність класифікацій ігор, адже багато учених займалися і займаються пошуком відповіді на ці питання і кожен з них пропонував свій варіант систематизації та класифікації [31, 27].

Вивчивши літературу з цього питання, ми стверджуємо, **що в сучасній психолого - педагогічній літературі не існує єдиної** класифікації навчальних ігор. Через це різні автори класифікують їх за різними критеріями та завданнями, які вони виконуватимуть:

- розглядають дидактичні і навчальні ігри з точки зору методики;
- кількості залучених до гри дітей;
- зайнятість кожної дитини в іграх;
- ігрових цілей (розвиток пізнавального інтересу; творчого мислення; закріплення навчального матеріалу);
- розвиток пам'яті, уваги, мислення.

1.2. Творчі здібності дітей дошкільного віку як складові розвитку особистості

Розглянемо детально загальний розвиток дітей дошкільного віку, а саме творчість, яка може проявлятися в результаті гри з іграшками, коли дитина ними маніпулює та спостерігає за навколишнім середовищем. Педагогічні, психологічні спостереження науковцями, педагогами, психологами дають змогу сформувати у ЗДО гармонійний творчий розвиток дошкільнят.

У дітей дошкільного віку відбувається формування діяльності, перш за все творчої, що можна безпосередньо спостерігати за вибором тем для ігор з одніми, а також в самому пошуку гармонійного шляху для відображення бажаного у реальність. Творчі ігри спрямовані на психічний та фізичний розвиток дітей старшого дошкільного віку, сприяють гармонійним відносинам та стосункам між людьми. Можна зробити висновок, що якщо зосереджувати увагу на тому, в які саме ігри грають дошкільнята, то можна спостерігати реалізацію творчого потенціалу, певні здібності, задатки, а також дає можливість педагогам, вихователям, дорослим визначити перспективи гармонійного розвитку дітей дошкільного віку [29, 27].

Найбільшим творчим показником на думку вчених, наковці, психологів серед яких є Л.С.Виготський, В.В.Давидов, О.В.Запорожець, Н.А.Ветлугіна **змогли довести: творчі можливості дітей проявляються уже в дошкільному віці** [29, 12].

На думку дослідника І.С.Богоявленської існує 4 груп певних умов, які можуть сприяти творчому розвитку, а саме:

5. матеріали для творчості та можливість взаємодіяти між ними у будь-який час;
6. емоційні, соціальні умови, які створені педагогами, вихователями, дорослими для дітей дошкільного віку для відчуття повної безпеки, коли дошкільник розуміє, що творчі прояви дитини будуть мати позитивну оцінку дорослого;
7. психологічні умови, які полягають у формуванні почуттів, які спрямовані на внутрішню безпеку дитини, щоб вона не соромилась та підтримка педагогом, вихователем, дорослим творчих починань дошкільнят;
8. умови інтелектуального характеру, які створюються для вирішення творчого завдання [3, 50].

Зосередимо увагу на тому, що сам процес створення та безпосередньо вирішення творчого завдання дітьми дошкільного віку навчаються вирішувати різні комбінації, завдання, а як результат - отримати позитивні емоції від отриманого результату та від власних можливостей.

Діти середнього дошкільного віку здатні до вивчення, засвоєння та накопичення великої кількості інформації, а сам процес пошуку нових вражень, відповідей на запитання, які безпосередньо цікавлять дошкільника починається розширення меж його сприйняття.

Ігри для дітей дошкільного віку мають творчий характер, а під час самої гри дитина може підспівувати, або імпровізувати, що передає настрої дитини дошкільного віку. Таким чином відбувається прояв творчості, уяви, переживань дошкільнят.

Дошкільнята майже всі полюблять малювати фарбами, олівцями, фломастерами, або на смарт-дошках виконувати завдання. Діти дошкільного віку малюють власні картини, створюють особисті шедеври, а самі сюжети відображають внутрішній світ дитини. Діти дошкільного віку не переймаються через техніку виконання, але чітко усвідомлюють, що малюють, а найголовніше це те, що сам творчий процес приносить величезне задоволення [8, 98].

Творчу діяльність ми можемо розглянути, як певну окрему діяльність людини, яка має можливість створювати нові духовні, матеріальні та інші цінності, мається на увазі створення зовсім нового, що раніше не існувало. При розгляді самого поняття «творчість» необхідно розглядати в широкому розумінні. До філософського бачення та розгляду безпосередньо нової певної матерії, що має на меті створення нової форми та виникнення самої форми творчості.

Творчість - це процес створення нового, що відображає здатність відтворювати абсолютно нові ідеї та використовувати інноваційні, нестандартні способи діяльності [49, 27].

Сам процес творчості можемо розглянути як одну з найзмістовніших форм психологічної активності дітей дошкільного віку, що розглядається як універсальна можливість до виконання певної різноманітної діяльності [46, 51].

Педагоги розділяють саму творчість у різних критеріях, серед яких можна виділити:

- те, що створено, як сам продукт творчості;
- як воно створювалось, можна розглянути як сам процес створення;
- можливість розвивати творчість - сам процес підготовки до творчої діяльності.

Серед продуктів творчості можемо виділити матеріальні продукти, а саме машинки, магазини, будівлі, які оточують дітей, а самі нові ідеї, рішення, тобто творчість - це створення абсолютно нового, цікавого в різних масштабах, варіаціях та планах [48, 77].

Нами було проаналізовано психолого-педагогічну літературу, що дозволило зробити висновок про те, що поняття «творчі здібності» - це певна здатність до створення абсолютно нового, якісного, що не було створено раніше за жодних обставин.

На думку педагога Г.М.Ярошевського творчі здібності можемо розглядати як створення абсолютно нового, що може бути реалізоване як зміни у свідомості та поведінці людини, що відповідно реалізує процес реалізації та створення абсолютно нових шедеврів.

Саме поняття «творчі здібності» було розглянуто в працях різних дослідників, науковців, вчених Т.А.Баришева, Л.М.Венгер, Л.С.Виготський, Є.П.Ільїн, Р.С.Немов, Л.А.Парамонова та ін.

Дослідник творчості Лук.О.Н. виділив творчі здібності, які характеризують здатність бачити та вирішувати проблеми, мислити, здатність застосувати навички при вирішенні різних проблем, завдань; здатність до сприйняття реальності одним цілим; можливість до дитячої пам'яті відтворювати певну інформацію, яка необхідна саме у цю хвилину; безпосередня здатність мислити нестандартно, гнучко; можливість вибирати альтернативні варіанти вирішення різних проблем; здатність спостерігати за речами, сприймати їх в дійсності; мати можливість легко генерувати нові ідеї; володіння творчою увагою, мати змогу опрацювати деталі та вдосконалювати початковий задум [30, 36].

Сюжетно-рольова гра є одним з найважливіших видів творчої діяльності у дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. Для того, щоб у дошкільнят розвивалась творча уява має бути правильно реалізована сюжетно-рольова гра, що дає широкий спектр для імпрізацій.

Зосередимо увагу на тому, що саме розвиток творчої уяви є сама діяльність, яка відображається у здатності мозку створювати нові образи, які можуть бути оригінальними, або безпосередньо оригінальним мислительним операціям [40, 85].

Діти дошкільного віку з легкістю вигадують, створюють нову казку, а основне завдання сюжетно-рольових ігор є перетворення реальності у щось нове, незвичне, творче. Отже, творча уява, що має можливість активно розвиватися у дітей дошкільного віку дозволяє їм реалізовувати в певних іграх певні задуми, а також колективні дії [37, 98].

Творчі рольові ігри для дітей дошкільного віку виступають як провідна діяльність дітей, в якій реалізовується можливість та відбувається формування певних психолого-педагогічних особливостей, що в результаті формують естетичні смаки дітей. Активність, а загалом й творча активність дітей дошкільного віку може проявлятися в ідеальному характері, що характеризується психологічними особливостями дітей дошкільного віку, що має яскраве вираження в творчих здібностях, індивідуальних особливостей творчого сприймання, можливість уявляти, особистісно-індивідуальний підхід, а також музично-слуховий, зорове сприйняття та інше. Творча активність дітей дошкільного віку являє собою естетичне направлення, зазначимо, що безпосередньо, якщо відсутня естетична база, то існує висока ймовірність того, що неможливе творче ставлення до творів мистецтва, живопису та музики зокрема [24, 46].

Розглядаючи творчі ігри для дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку найпопулярнішими є ігри драматизації та театралізовані ігри, які характеризуються реалізацією та драматизацією казок, літературних творів та відображаються за допомогою різних інтонацій, використання активної міміки, жестів, невербальної комунікації та ін. Гра драматизація для дітей дошкільного віку є складним видом творчості, оскільки характеризується необхідністю запам'ятовувати великого за обсягом тексту, вживання в ролі та наслідування поведінки героїв.

Розглянемо творчі ігри та їх значення:

9. формування психолого-педагогічних процесів, а саме сприймання, мислення, пам'ять, уява, мовлення;

10. накопичення особистого досвіду дітьми дошкільного віку, що характеризуються рольовими на відносинами один між одним, а також відображають досвід та можливість поєднувати різні види діяльності в іграх, а саме трудові, образотворчі, конструктивні та ін.;

11. відображається процес завдяки якому активується процес уяви та мислення, які характеризуються обиранням певної ролі, процес порівняння активних дій та вчинків казкових героїв, а в результаті наслідування позитивної поведінки казкових героїв;

12. розвиток та виховання естетичних та художніх інтересів, а в результаті розвиток творчих здібностей та інтересів дітей дошкільного віку [32, 222].

У дітей дошкільного віку можна спостерігати як відбувається плавний перехід та перетворення образів уяви, що характеризується та проявляється у творчій активності в різних галузях. Діти молодшого та середнього віку суттєво приділяють значення схожим предметам, які вони замінюють, або вигадують нові. Діти старшого дошкільного віку можуть опиратися на певні предмети, або на інші [19, 412].

Зосередимо увагу на тому, що існує проблема для розвитку творчої активності у дітей дошкільного віку, яку ми помітили перебуваючи під час активної та пасивної практики в закладах дошкільної освіти. Педагоги бояться, що діти дошкільного віку можуть зробити щось те так, забруднять, зламають, зіпсують і т.д. В результаті чого у дітей дошкільного віку виникає страх зробити щось неправильно, дошкільники починають боятися спробувати щось нове у чому не мають досвіду, або раніше не виконували. На жаль в майбутньому може з'явитися феномен за якого можуть почати згасати талановиті якості, які характерні для геніїв та вундеркіндів [24, 47].

Зосередимо увагу на тому, що виховна система дітей дошкільного віку має можливість блокувати індивідуальні прояви творчої активності. Завдяки діям педагогів, вихователів, дорослих у дітей дошкільного віку можуть сформуватися негативні відношення, або особистісний бар'єр для різноманітних творчих експериментів. При цьому сам бар'єр може характеризуватися та виконувати негативні функції, або повністю буде заблокована творча активність дитини дошкільного віку, а в результаті чого може відбутися повільне згасання та перехід в позитивну активність, що може служити мотивом та спонукати до подолання перешкод.

Негативною функцією бар'єру творчої активності виступає в психолого-педагогічному плані та може характеризуватися небезпекою в тому, що блокує загальну творчість дитини дошкільного віку. А позитивна функція бар'єру, що може бути характерним для творчої активності розглядається як подолання безпосередньо самого бар'єру як основної частини для розвитку психіки дошкільника [18, 90].

Отже, наступною та основною умовою для загального розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку має бути створення на заняттях в закладах дошкільної освіти ігрових ситуацій для досягнення успіху в дошкільнят, а саме емоційно позитивна оцінка педагога, похвала, заохочення до творчої діяльності. Педагоги, вихователі, дорослі мають підтримувати нестандартні, оригінальні ідеї, які сприяють самовираженню дітей дошкільного віку та допомагають долати бар'єри творчої активності.

Розглянемо поняття активної творчості дошкільників як бажання діяти творчо, креативно, нестандартно, можливість проявляти власні здібності, створення та виникнення новітніх засобів діяльності, розвиток ЗУН.

Зазначимо, що коли розвиваються творчі здібності дітей дошкільного віку, то в дитини з'являються можливості висловлювати власні почуття, власне нестандартне бачення світу, здатність до креативного мислення, а головна мета педагога, вихователя, дорослого - виховувати у дошкільнят вміння помічати в різних предметах певні особливості та знаходити їм нове призначення, застосування.

Отже, основною педагогічною умовою для того, щоб відбувався розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку має бути відповідність психолого-педагогічним вимогам, реалізація зазначених цілей та завдань, а як основний метод вихователі в своїй педагогічній діяльності мають використовувати ігри, які виступають природною та органічною частиною їхнього життя [25, 27].

Зосередимо увагу на тому, що гра - виступає провідною діяльністю у дітей дошкільного віку. Завдяки гри в дошкільнят відбувається формування моральних основ особистості дошкільників. Завдяки спільним іграм діти гармонійно розвиваються та відбувається процес соціалізації [33, 77]. Завдяки гри відбувається формування самооцінки дітей дошкільного віку, як результат відбувається процес створення сприятливих можливостей для реалізації потреб дітей у самовираженні. Дуже важливими виступають ігри, які розвивають мотиваційну сферу дітей дошкільного віку, а також пробуджують свідоме бажання навчатися.

Безпосередня значимість ігрової діяльності дітей дошкільного віку має величезні можливості для створення даного поняття як середовище дошкільника, що в результаті дає позитивний вплив на загальний розвиток дітей старшого дошкільного віку [39, 29].

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу ми прийшли до висновку, що внутрішні розумові дії можуть формуватися взявши за основу зовнішні, а це означає, що велику роль займає гра у психічному розвитку дитини дошкільного віку, саме гра допомагає дитині психологічно відпочивати, розслаблює її, приносить задоволення. Граючись у дошкільнят можуть створюватись зовсім нові види діяльності, діти дошкільного віку навчаються досягати певних результатів, свідомо виконують різні правила гри, що позитивно впливає на оволодіння навчальною діяльністю. Вважаємо за доцільне розглянути зарубіжний досвід європейських країн, в яких ігри використовуються як супер можливість для залучення різних видів діяльності, а саме мета гри, позитивна мотивація, очікування результату та ін. Гра навчає дітей комунікації та спілкуванню з однолітками, дає можливість запланувати власні дії, дати позитивно, або негативну оцінку поведінки партнера по грі та можливість контролювати власні дії [45, 27].

За допомогою гри у дітей дошкільного віку розвивається інтелект, творчі здібності, свідомість, пам'ять, мислення, уява, увага. Гра для дітей виступає провідником для ознайомлення з навколишнім світом та приймає активну участь у реальному житті. Дослідник К. Грос у своїх працях зазначав, що гра може розглядатися як несвідомий процес підготовки молодого підростаючого покоління до життя та виступає основним джерелом, тобто інстинкти є біологічними механізмами [11, 265].

Відомий психолог Зігмунд Фрейд у своїх працях зазначав, що особистість може захопити в процесі гри те, що вона відчуває себе неповноцінним учасником самого процесу, а саме, коли відсутня можливість бути справжнім лікарем, водієм, перукарем чи пекарем, то діти дошкільного віку починають замінювати реальну роль іграми [36, 136].

Зосередимо увагу на тому, що вчені, такі як П.Каптерев, В.Лесгафт, К.Ушинський, який показав сутність гри як по - справжньому людської діяльності. А.Макаренко, а потім багато педагогів і психологів А.Люблінська, П.Саморукова, А.П.Усов детально аналізують у своїх працях значимість гри в навчально-виховному процесі в закладах дошкільної освіти

Гру ще можна охарактеризувати як засіб, який спрямований на розширення, вдосконалення, збагачення моральних, пізнавальних, інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку. Для того, щоб діти могли проаналізувати одержані враження, емоції, необхідно пограти, а якщо вихователями, педагогами, дорослими педагогічно правильно організовані ігри, то вони спрямовані ефективно розвивати спостереження, мислення, пам'ять, уяву дошкільнят [49, 37].

Основною метою гармонійного розвитку дітей дошкільного віку є правила гри, яких діти дотримуються та грають за правилами, то саме вони дозволяють зрозуміти основний зміст гри, допомагають чітко та правильно діяти, створюють необхідність уважно слухати товариша та за необхідності виправити його, спонукають бути дисциплінованими, чесно визнавати свої помилки тощо [39, 66].

Гра для дітей дошкільного віку, правила в якій спрямовані на виконання організаційної функції. Правила гри визначають послідовність дій, спрямовані на регулювання взаємовідносин між учасниками гри, навчають порівнювати власні дії з іншими учасниками гри, виховують наполегливість, кмітливість, чесність [30, 129].

Вихователь має коригувати сам процес гри за необхідності, а саме:

- на початку гри можуть бути встановлені певні правила, але за необхідності дорослий, педагог чи вихователь можуть їх відкоригувати;
 - граючи декілька разів в одну й ту саму гру діти дошкільного віку ніколи не копіюють її, кожного разу це нова гра, з новими варіантами дій;
 - більше змін в іграх можна спостерігати у різно-вікових групах, а саме коли діти грають між собою від молодшого віку до старшого [44, 195].
- Творча діяльність для дітей дошкільного віку може проявлятися у здатності до створення дизайнерських вподобань, прояву вмінь до створенні різних образів, необхідність в осмисленні та реалізації власної ролі. Отже, прояв творчих здібностей дитини дошкільного віку у рольових іграх свідчать про те, що педагоги все роблять правильно. Таким чином педагоги, дорослі, вихователі спонукають дітей до активної ігрової діяльності. Зосередимо увагу на тому, що для реалізації рольового сюжету гри із різних сфер соціального життя, різні казки, а також поєднання позитивних казкових персонажів з реальними. Таким чином це активує уяву дітей, розвиває фантазію, мислення, уяву, що дозволяє вихователю враховувати інтереси дітей дошкільного віку, дає можливість реалізувати власний творчий потенціал, проявляти фантазію, розвивати та за необхідності змінювати психіку дошкільника.

Гра формує у дітей дошкільного віку мислительні процеси, що створюють образи та уявлення. Сам процес гри має бути побудований таким чином, щоб дошкільник виконував різні ролі, що провокує розумовий розвиток та здатність людей уявляти інші точки зору на творчість.

Безпосередньо сам зміст інтегрованої діяльності повинен бути максимально насиченим, а також відповідати пізнавальним вподобанням на зацікавлювати сучасних дітей дошкільного віку [14, 98].

Проаналізувавши програми розвитку для дітей дошкільного віку та враховуючи принципи гармонійного розвитку дітей в закладах дошкільної освіти та, щоб малюк органічно входив у сучасний світ навчально-виховний процес має формуватися на принципах взаємодії з різними сферами культури, а саме дитяча література, музика, образотворче мистецтво, дидактичні ігри, рідна, іноземна мови та інші види діяльності, що спрямовані на розвиток дошкільників.

Освіта для дітей дошкільного віку має бути побудована таким чином, ніби захоплива проблема, а також ігрова діяльність, яка створює всі умови для прояву самостійно творчості дошкільнят. Діяльність інтегрованого характеру дає можливість поєднуючи розвивати емоційну, пізнавальну, практичну сферу дитини дошкільного віку [50, 87].

Сам процес інтегрованої діяльності дає можливість дітям дошкільного віку розвивати власні інтереси, а також відбувається розвиток творчих здібностей. Отже, зосередимо увагу на тому, що відбувається створення спеціально організованого середовища, яке педагогічно адаптоване до сучасних дітей дошкільного віку, в якому створено процес формування механізмів поведінки при спілкуванні між однолітками, відповідно і розвиток особистості [18, 158].

Проаналізувавши велику кількість психолого-педагогічної літератури ми дійшли висновку, що сам процес розвитку дитячої творчості у дітей дошкільного віку сприяє проєктування та реалізація спеціальних програм розвитку творчих здібностей, а саме основною його частиною є реалізація завдань, в яких не можливо знайти єдине вирішення. Проаналізувавши дане дослідження та постановка прямого завдання на творче рішення виникає певна можливість конкретно проаналізувати творчу здібність дітей дошкільного віку.

Зауважимо, що рівень творчих здібностей дітей дошкільного віку значно вище, коли є можливість вирішити творче завдання, тобто вихователь

має не просто дати завдання та спрямувати дитину діяти за певним алгоритмом, а необхідно працювати таким чином, щоб дошкільник самостійно знайшов вирішення правильного завдання [14, 15].

Забезпечення позитивної мотивації до творчої діяльності дітей дошкільного віку - це головна мета розвитку творчості. Дослідник Б.М.Теплов зазначав, що якщо у вихователя виникає педагогічна проблема, то має виникати й необхідність знаходити стимули для творчості, які б спонукали дитину складати та творити [48, 106].

В сучасній літературі виокремлюють педагогічні умови для формування та розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку в ігровій діяльності, а саме:

16. вікові особливості дошкільнят;
17. впровадження педагогами в навчально-виховний процес ЗДО особистісного підходу до вихованців;
18. створення позитивної мотивації для творчого розвитку на заняттях з розвитку мовлення та літературного читання художніх творів;
19. підтримка та створення комфортної, позитивної, емоційної атмосфери під час ігор дітей дошкільного віку;
20. застосування та розробка систематичного застосування **дидактичних засобів, таких як креативність вихователя, система технічних засобів навчання, система вправ, які спрямовані на розвиток творчих здібностей через активізацію словника** дошкільника [49, 88].

Головна мета педагога закладу дошкільної освіти створити у вихованців відчуття комфорту, захищеності, щоб не виникало почуття страху зробити щось некоректно, неправильно, щоб діти не боялися проявити свої творчі здібності.

Для того, щоб реалізація дидактичних завдань та поставленої мети відбувалася в позитивній динаміці необхідно педагогу послідовно виконувати принципи результативності, що сприятимуть ефективному навчально-виховному процесу в закладах дошкільної освіти, а саме:

- принцип комунікації та залучення до діяльності у процесі гри;
- принцип доступності та послідовності, в якому враховані пізнавальні можливості дошкільнят, їх інтереси та запити;
- позитивно мотиваційне забезпечення;
- принцип активності та прояву інтелектуальних здібностей;
- принцип динамічного прийняття рішень та виконання поставлених завдань;
- принцип зацікавлення та підсилення інтересу до гри;
- принцип колективізму;
- принцип наочності, який є обов'язковим при роботі з дітьми дошкільного віку;
- принцип результативності [48, 28].

РОЗДІЛ 2. особливості використання творчих здібностей дітей дошкільного віку під час ігор в ЗДО

2.1. Аналіз, вивчення, узагальнення передового педагогічного досвіду засобами гри у закладах дошкільної освіти

Перший раз, коли дитина відвідує заклад дошкільної освіти, то вона не вміє самостійно грати. Тому, найголовнішим завданням педагога, вихователя допомогти дитині набути корисні знання, уміння та навички, створити позитивну мотивацію. Зосередимо увагу на тому, якщо педагог має бажання, щоб дошкільнята відобразили навчально-виховний зміст ігор, необхідно створити позитивну мотивацію використовуючи при цьому іграшки. Отриманий раніше досвід, певні переживання, які відчувала дитина дошкільного віку під час гри можуть залишити глибокі емоційні враження. Цю особливість мають пам'ятати педагоги, вихователі, дорослі та враховувати при проведенні творчих ігор, а також обов'язково враховувати особисті інтереси дітей.

Під час проходження пасивної та активних практик в закладах дошкільної освіти ми проаналізували передовий педагогічний досвід вихователів-методистів ЗДО. Відвідуючи заняття Декуар Ірини Явдокимівни, яка працює вихователем в Панчинському ЗДО «Малютко» загального типу Новомиргородської міської ради Кіровоградської області. Вихователем було проаналізовано та проведено серію бесід та занять для дітей дошкільного віку, які були спрямовані на формування **правил безпечної поведінки під час ігрової діяльності**, а також під час перебування на вулиці та при переході через дорогу.

Вихователь зосереджувала увагу дітей дошкільного віку на тому, що розвиток позитивної життєвої позиції для власного життя та накопичення, засвоєння опанування знаннями, уміннями та навичками безпечної поведінки під час проведення ігор на відкритій місцевості чи прогулянки. Вивчення нами іншого досвіду вихователя ДНЗ №37 «Ластівка» (комбінованого типу) Сафонової О.В., яка на заняттях з ознайомленням з довкіллям використовувала гру «Синоптик», яка спрямована була на вивчення погоди протягом дня. Проаналізувавши сучасну техніку, переглянувши мультфільми про погоду вихователь запропонувала дітям старшого дошкільного віку спробувати **увияти себе в ролі синоптиків. На столиках були розміщені картки з позначками погоди (див. Дод. А). Відповідно до прогнозу треба підняти картку:**

21. сонячна погода, сьогодні тепло;
22. хмарна погода та небо буде вкрито хмарами;
23. сьогодні вітряно;
24. очікується сніг.

Таким чином відбувається вивчення різних видів погоди, дошкільнята визначають за допомогою карток, а потім вихователь запропонувала обрати, який саме одяг можна обрати для певного виду погоди. Наприклад:

Виховаєтель:

25. Доброго дня, дошкільнята! Сьогодні у нас сонячна погода, що ми одягнемо?!
Діти обирають варіанти одягу, які запропоновані на картках.
26. Погляньте на небо хмаринки, щоб нам не змерзнути, який одяг доречно одягнути на таку погоду?!
Діти дошкільного віку обрали куртку, штани, парасольку та взуття.
27. Ооо, який же сильний вітерець здійнявся, що ж нам одягати для того, щоб вийти на прогулянку?!
Оленка обрала картки, які відповідають вітряній погоді.
28. Федір, поглянь, на дворі йде сніг, що ж нам одягати?
Федір обирає картки, на яких зображений теплий одяг.

Вихователь старшої групи Панчинського ЗДО «Малютко» загального типу Новомиргородської міської ради Кіровоградської області Моторна Л.А. на своїх заняттях продемонструвала досвід проведення тематичного тижня «Користь від їжі» [54]. Даний тиждень було спрямовано на формування у дітей правил та навичок здорового харчування, вихователь провів дуже багато цікавих ігор, серед яких гра «Магазин». Вихователь: - вживати корисну їжу означає правильно харчуватись. Якщо ви ходите з мамою, татом чи бабусею до магазину, то ви можете звернути увагу на те, що умовно їжа поділяється на групи, а саме: **молочні продукти, м'ясні продукти, рибні продукти, крупи, напої, овочі та фрукти**. Зараз вашим завданням буде необхідність розподілити продукти харчування відповідно до групи та розмістити на полиці магазину.

Для цього в закладах дошкільної освіти створено куточки розвивального середовища, серед яких обов'язково є магазин.

При цьому вихователь ставить запитання:

29. Хто полюбає з мамою чи татом ходити до магазину? Купувати продукти харчування?

30. Що саме вам подобається купувати?

31. Які продукти ви обираєте самі та кладете до кошику?

32. **Що необхідно мати для того, щоб купувати продуктіві товари в магазині? Під час розмови з вихованцями про овочі та фрукти** Л(А)Моторна запропонувала **провести ігри «Якого кольору» та «Оживи малюнок».**

Для проведення гри «Якого кольору» педагог об'єднала вихованців в декілька груп та роздала кожній групі кольорову картку. Завданням дітей було дібрати на картинках, або намалювати фрукти, овочі, продукти харчування відповідного кольору (**див. Дод. Б).**

Для того, щоб пограти у гру «Оживи малюнок», педагог запропонувала дошкільнятам дуже уважно переглянути малюнки, назвати, який настрої представлено на кожному з них, пояснити, чому саме вони так вважають (див. Дод. В).

Отже, аналіз наукової, педагогічної, психологічної літератури дозволив нам зробити наступні висновки, що ігри для дітей дошкільного віку, а також дидактичні ігри мають широкий спектр застосування в закладах дошкільної освіти під час проведення занять, на прогулянці, під час фізкультурхвилинок та ін.

2.2. Умови ефективного використання дидактичних ігор в навчально-виховному процесі ЗДО

Розглянемо умови для ефективного використання дидактичних ігор в навчально-виховний процес дітей дошкільного віку та зосередимо увагу на тому, що вихователь завчасно має визначити ролі в грі та встановити їх взаємозв'язок з іншими частинами заняття, а також продумати та застосувати можливі варіанти ускладнень. В результаті гри педагог обов'язково виділяє ЗУН, які необхідно формувати у дошкільнят в процесі ігор.

Педагогу для того, щоб провести дидактичні ігри необхідно 15 хв., а тривалість 1 гри приблизно 5-6 хв. Головним є те, що сама кількість ігор, які вихователь може пограти з дітьми дошкільного віку не повинна перевищувати 2-3, а саме одна гра на початку заняття для зменшення напруги, якщо вона є, друга гра може бути проведена в основній частині заняття для кращого засвоєння нового навчального матеріалу, а третя в кінці заняття для закріплення, саме така оптимальна кількість ігор спрямована на зняття втоми у дошкільнят та залишає радісні спогади після заняття [43, 23].

Педагогу закладу дошкільної освіти дуже вадливо продумати та ретельно організувати ігри, а також зосередити увагу на вікові дітей та їх психологічному стані.

Однією з важливих умов для ефективного використання дидактичних ігор дослідниця Козлова О. виділяє:

33. підтримку вихователя протягом усієї гри;

34. організувати взаємодію між усіма учасниками навчально-виховного процесу під час гри;

35. створити можливості для дітей дошкільного віку відчувати себе у ролі ведучого;

36. активна участь дошкільнят у підготовці до **проведення гри.**

37. участь дошкільників у підведенні підсумків гри та визначенні переможців 44, 60.

Наступною ефективною умовою ефективного застосування дидактичних ігор в **процесі навчання дітей дошкільного віку** визначаємо доступність самого **змісту гри психологічним особливостям та віковим можливостям** дітей дошкільного віку. В свою чергу це означає, що сам процес організації гри має бути спрямований на створення оптимальних умов для навчання **та виховання кожного дошкільнятка. Ефективна реалізація цієї дидактичної умови визначає зміст ігор і способи їх організації з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, рівня їхньої підготовленості, зокрема знань, умінь та навичок** [42, 49].

Сам процес проведення ігор відіграє велику роль через те, що досвід педагога, його майстерність, вміння залучити дітей дошкільного віку до самої гри, зробити сам процес захоплюючим, інтригуючим, цікавим, а також вміння підбадьорити неактивних дітей. При поясненні самих правил гри педагог має чітко, коротко, доступно, логічно, лаконічно та зрозумілою мовою все пояснити. Наступним етапом може бути збільшення самого темпу гри, створення позитивної мотивації, емоційне забарвлення гри, як результат досягнення поставленої мети.

Перш за все для дітей дошкільного віку не зовсім важливо, якою є гра, головне має бути весело, гра має бути зіграна до кінця, дотримані результати та оголошення переможця, при цьому сама фінальна частина гри є її результатом і надає їй закінченості. Отримання результатів дає змогу дітям дошкільного віку відчувати інтелектуальне, моральне та фізичне задоволення.

Для педагога та працівника закладу дошкільної освіти основними показниками позитивного розвитку дошкільнят є якісна зміна розвитку пізнавальної активності дітей, їх рухова активність, моральний розвиток дошкільнят, засвоєння ЗУН, що передбачені програмами розвитку дітей дошкільного віку, встановлення дружніх стосунків.

Зосередимо увагу на тому, що якщо у фіналі гри та після її завершення ЗУН дітей дошкільного віку залишилися на тому ж рівні розвитку та не зростають, то це свідчить про те, що дана гра є неефективною, треба використати іншу гру, або змінити методику її проведення [24, 46].

Сам процес отримання позитивних емоцій через гру у навчально-виховному процесі має бути помітним одразу ж після її закінчення, це легко помітити в емоційно піднесеному настрої усіх учасників гри, але педагог також може зустріти у своїй практиці роботи в закладі дошкільної освіти негативні сторони гри, а саме: не дотримання правил гри, їх порушення та намагання нечесно обіграти суперників; небажання дітей дошкільного віку включатися у гру через недостатньо отриманні знання; виникнення проблемних ситуацій, що несуть негативний характер. Щоб уникнути таких ситуацій працівник ЗДО, дорослий, вихователь повинні спостерігати, аналізувати дії дітей дошкільного віку, зосереджувати увагу на індивідуально-психологічних особливостях дітей, як результат враховувати це під час проведення ігор та будувати навчально-виховний процес таким чином, щоб діти кожен день перебуваючи в дитячому садку отримували почуття радості, задоволення від вивчення нового та **переборення труднощів** [17, 16].

Отже, доступність ігор віковим можливостям дітей дошкільного віку, використання різних видів у навчально-виховному процесі, всебічна підтримка дошкільників на підготовчому, діяльнісному та завершальному етапах навчально - ігрової діяльності, застосування ігор, які стимулюють розвиток мотиваційної сфери та пізнавальної діяльності дітей, сприяють розвитку особистості дошкільника, його творчим здібностям і нахилам.

2.3. Проведення дослідно-експериментальної роботи з розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку в процесі гри

З метою вивчення та проведення дослідно-експериментальної роботи з **розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку в процесі гри** та для реалізації завдань, які нами були поставлені при визначенні психолого-педагогічних умов нами було проведено **експеримент.** У

експерименті брали участь діти старшого дошкільного віку дошкільного навчального закладу Панчинському ЗДО «Малютко» загального типу Новомиргородської міської ради Кіровоградської області. **Загальна кількість учасників психологічного експерименту становила 20 осіб, які були представлені двома групами по 10 осіб у кожній. Перша група складала експериментальну групу, друга - контрольну (додаток No1).**

Нами була сформована гіпотеза проведеного дослідження: розвиток творчих здібностей **дітей старшого дошкільного віку під час** гри можливий, але при дотриманні певних умов, а саме:

- 1) створення позитивної атмосфери в групі закладу дошкільної освіти;
 - 2) свобода та самостійність дитини у грі при умові психолого-педагогічного супроводу педагога;
 - 3) спільна робота вихователя та дорослих, яка спрямована на розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку в ігровому процесі;
- Для реалізації та підтвердження даної гіпотези нам необхідно було вирішити певні завдання експериментального характеру:

- 1) Дослідити особливості виявлення творчих здібностей у дітей дошкільного віку.
- 2) Вивчити умови, за яких відбувається творчий розвиток дошкільнят в ЗДО.
- 3) **Провести порівняльний аналіз результатів дослідження.**

Програма проведення експериментальної частини нашої роботи передбачає три головні етапи:

I етап - констатувальний.

На констатувальному етапі експериментального дослідження магістерської роботи нами **було проведено первинну діагностику рівня розвитку творчості дітей дошкільного віку експериментальної та контрольної групи.**

II етап - формувальний.

При проведенні формувального етапу та реалізації сюжетно-рольових ігор в експериментальній групі нами було використано спеціальні прийоми, які були спрямовані на розвиток творчості **у дітей старшого дошкільного віку. 3 контрольною групою на формуючому етапі психологічного експерименту проводилися заняття, передбачені виховним перспективним планом. Дошкільники, які були в цій групі, не включалися в** сюжетно-рольову гру.

III етап - контрольний.

Проведення контрольного етапу дослідження було спрямовано на визначення повторної діагностики рівня розвитку творчих здібностей **в експериментальній та контрольній групах,** а також ми провели аналіз отриманих результатів.

Констатувальний етап експериментального магістерського дослідження був спрямований на аналіз та вирішення проблеми впливу ігор на розвиток творчих здібностей дошкільнят

Для констатувального експерименту ми визначили 2 групи по десять дітей дошкільного віку (Додаток 1), 1 - експериментальна, а 2 - контрольна. Завданням констатувального етапу проведення експериментального дослідження - це визначення сформованого рівня творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку в експериментальній та контрольній групі.

Для реалізації поставленої мети впровадження ігор в навчально-виховний процес закладів дошкільної освіти та розвиток ігрових умінь, що були представлені в методиці Н[і]я[і] Михайленко, таких як вміння грати з предметом, замінювати реальні предмети умовними, вміння використовувати діалогічне мовлення для спілкування, вміння імпровізувати і вигадувати щось нове, знання і програвання відомих ігор, **гнучкість мислення, зміна традиційного ходу гри, здатність приймати змінений сюжет** тощо.

Дослідники Е[т]Торренс і Дж[і]Гілфорд виділили критерії розвитку дитячої творчості, а саме:

- 1) оригінальна здатність запропонувати новий задум гри;
- 2) здатність швидко адаптуватись у різних ситуаціях;
- 3) здатність запропонувати щось нове при гнучкості використання для вже відомого предмету;
- 4) варіанти, або можливість запропонувати різні ідеї для вирішення конкретної ситуації.

Ми виділили 3 рівні розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку, а саме: низький, середній та високий, що дало нам можливість вірно обробити результати експериментального дослідження.

III низький рівень - характерний для дошкільників, яким не вдалося запропонувати та продемонструвати абсолютно новий сценарій гри, дитина дошкільного віку намагалась грати за вже відомим сценарієм гри. Були присутні певні труднощі при програванні ігрової ситуації, конкретно при адаптації до ігрових задач, дошкільники використовують вже відомий варіант.

II середній рівень - діти дошкільного віку здатні запропонувати сценарій казки, або улюбленого мультфільму, але зазвичай не готовий осягнути новий сценарій розвитку подій. У діалоговому процесі не вдається використовувати нові предмети.

I високий рівень - старші дошкільники здатні продумати, а також наполягають на розігруванні та проведенні абсолютно нових сценаріїв гри. У дошкільнят проявляється здатність пристосуватися до ігрових завдань та нових планів, їм вдається запропонувати та використати нові предмети.

Для систематизації результатів магістерського дослідження нами було розроблено таблицю (Додаток No2).

Нами було описано у двох таблицях можливість дітей дошкільного віку проявляти творчі здібності та уміння, але для ефективного результату ми визначили 3-и бальну систему оцінювання, а саме 1 бал для низького рівня, 2 бали для середнього та 3 бали характерні для високого рівня розвитку творчих здібностей дошкільнят.

Для того, щоб ми могли визначити рівень творчості в грі нами було запропоновано виконати дані завдання, а саме:

No1. «Обіграй іграшку».

Педагог заносив до групи іграшки з відомого мультфільму «Шрек» та дитині було запропоновано погратися та обіграти дії з іграшкою.

Наприклад: «Дошкільнята, погляньте, до нас сьогодні завітав могутній Шрек. Йому стало самотньо та він вирішив з нами погратися.

No 2. «Вгадай сюжет». Мета другого завдання полягала в тому, що дітям дошкільного віку необхідно було вгадати сюжет та уявити, що до них в гості завітав Карлсон та в які б ігри діти з ним погнали?! (Додаток No 4). Для оцінки завдання ми виділили 3 рівні:

- 1 рівень - високий. Дошкільник придумав самостійно дуже цікавий сюжет (3 бали)
- 2 рівень - середній. Дитині з вгадуванням сюжету допомогли дорослі, або він був повторений з мультфільму (2 бали)
- 3 рівень - низький. Дитина не змогла придумати сюжет (1 бал).

Констатувальний етап експериментального дослідження проблеми був спрямований на аналіз питань, як гра впливає на розвиток творчості у дітей старшого дошкільного віку.

Нами було проведено спостереження за грою дошкільнят, яке було спрямоване на визначення рівня розвитку та прояви творчих здібностей дітей, як результат ми прийшли до висновку, що 20% дітей дошкільного віку можуть самостійно гратися, вигадувати нові сюжети, фантазувати,

поєднувати власні знання зі своїми вигаданими історіями. Цей відсоток дітей самостійно обирають тему для ігор, продумують зміст роботи, а також ці діти можуть поділитися власними думками з іншими дітьми, тому ми визначили у них високий рівень розвитку творчих здібностей. Для середнього рівня прояву творчості ми розподілили 60% дітей дошкільного віку, які приймали участь в експериментальному дослідженні. Цей відсоток дітей інколи мав змогу обирати тематику для ігрової діяльності, продуктивно проводити час, у свої самостійній діяльності використовували сюжети з відомих казок та мультфільмів, а також не завжди був реалізований задум діяльності.

Для низького рівня ми віднесли 20% дітей дошкільного віку. Цей відсоток дітей не дуже любить товаришувати, майже весь час грають поодиноці. Вони самостійно не можуть вигадувати нові теми сюжету продуктивної ігрової діяльності, що неспроможні доповнити запропонований варіант, рідко проявляли бажання самостійно займатися продуктивною ігровою діяльністю. У них відсутня здатність фантазувати, вигадувати щось незвичне, оригінальне. Без особливого інтересу, не фільтруючи, приймають запропоновану тему та часто не доводять її до кінця (Додаток No5).

Формувальний етап експериментального дослідження був спрямований на створення позитивної атмосфери та на дослідження емоційно-благополучної атмосфери, яке характеризується вмінням налагодити конект з дітьми дошкільного віку, можливість педагога знімати емоційне напруження під час ігрової діяльності, а також вміння розвивати взаємостосунки.

Зосередимо увагу на тому, що вихователь має підтримувати ігрову діяльність разом з дітьми дошкільного віку, грати з ними, що позитивно впливає на весь навчально-виховний процес в закладах дошкільної освіти. Але важливо не нав'язувати дошкільникам власну думку, яка стосується програвання сюжетно-рольових ігор, але необхідно обговорювати та планувати подальший розвиток подій гри разом з дітьми. Наприклад: «ООО, як у вас тут цікаво. Можна з вами пограти в «кондитерську». Я буду покупцем, який хоче замовити торт на день народження для свого сина...

Під час проведення формувального експерименту нами було залучено до ігор дітей, які були не активними та заохотити їх до пошуку оригінальних, творчих рішень. У роботі з цими дітьми виявляли їх особливості, спробувати вивести їх зі стану малоактивними шляхом організації спільної з педагогом ігрової діяльності. Головною умовою проведення формувального експерименту і розвитку творчості у дітей дошкільного віку стало керівництво грою з боку педагога, розвиток рольового діалогу і при цьому надання дітям свободи і самостійності в грі.

Для розвитку творчих здібностей до створення сюжетів, або вмінню вигадувати нами було проведено гру «Будемо вигадувати?!» (Див. додаток Д)

У спільній з дітьми грі ми будемо поступово переводити їх на все складніше перетворення знайомого сюжету, а потім разом вигадувати новий. Дана гра не повинна займати багато часу для її проведення. Учасники гри повинні стояти один навпроти одного та починають щось вигадувати, а інші учасники намагаються підтвердити, або спростувати вигадку.

Якщо при проведенні ігор у дітей дошкільного віку виникло напруження слід використати:

1) Мозковий штурм; 2) Метод гірлянд.

1. Мозковий штурм спрямований навчити дітей дошкільного віку висловлювати власні думки без тиску на них активних дітей, а самим останнім має висловитись вихователь. Критика заборонена в будь-якому вигляді (слова, жести, міміка, пантоміміка). Цей метод мозкового штурму можна проводити не заплановано, наприклад, під час обговорення певного вчинку дошкільника, або ж обговорення подій казки чи прослуханого твору.

2. Метод гірлянд формує у дітей дошкільного віку так званого списку, який має за необхідне об'єднання між собою слів у категорії. Це можуть бути не обов'язково окремі слова, а й всі частини мови, і навіть поєднання слів. Відштовхуючись від початкового слова, необхідно скласти ланцюжок схожих за аналогією слів.

Під час проведення формувального етапу експериментального дослідження при проведенні практики ми велику увагу приділили індивідуальній роботі з дітьми дошкільного віку, в якій ми прагнули показати свою доброзичливість, зацікавленість у кожній, без винятку дитині, особливе значення така робота мала для малоактивних, часто конфліктуючих дітей, замкнених дітей, які не могли задовольнити потребу прийнятті їх дітьми та дорослими.

Для розвитку вміннь складати сюжети нами було проведено з дітьми дошкільного віку гру «Придумалкін». Експериментатор запропонував пригадати будь-яку казку, яку всі діти знають та необхідно було пригадати сюжет, що за чим відбувалось, таким чином переказування казки відбувалось у довільній формі, без оцінювання якості дитячої мови та вимог повноти оповідання. Для нас було важливим, щоб дитина передала загальний зміст чергової події. Потім експериментатор запропонував цим дітям: Давайте грати по-новому! Будемо разом вигадувати одну спільну казку про Вовка і козенят, але іншу.

У міру оволодіння вмінням спільно комбінувати різноманітні події, стимулювали дітей до поєднання сюжетоскладання з рольовою взаємодією (наприклад, Жабка - скрекотушка дзвонить продавцю щоб дізнатися, чи можна купити в магазині шапку, куртку та чоботи на зиму, бо вона змерзла після того, як Рукавичка порвалася).

У процесі цих завдань дошкільнята були зорієнтовані слухання одне одного, продовження розповіді партнера. В результаті діти дошкільного віку змогли реалізувати свої творчі можливості та діяти узгоджено. Шестирічки навчилися будувати послідовність нових подій, але орієнтуватись на партнерів-однолітків: позначити для них (пояснювати), яку подію він хотів би розгорнути в наступний момент гри, дослухатися думки партнерів (адже вони можуть запропонувати інші події); вміння комбінувати запропоновані самою дитиною та іншими учасниками події у загальному сюжеті гри.

Емоційна поведінка експериментатора, його захопленість, здатність до імпровізації, гнучкого реагування на будь-які пропозиції дітей багато в чому вплинули на радість співтворчості, партнерських відносин, співробітництва. У поведінці дітей було помічено такі зміни: поява довіри до дорослого, велика впевненість у собі у процесі участі у спільній діяльності.

Відсутність оцінок експериментатором, різких висловлювань та бажання бути однією командою дало можливість дітям дошкільного віку відчути педагога як суб'єкта, що цікавить, що знайшло своє відображення в частому зверненні до вихователя стосовно організації спільної діяльності, вирішення конфліктних ситуацій тощо.

Зосередимо увагу на тому, що для зняття емоційного напруження у старших дошкільнят створювалася обстановка дозволу. Для реалізації задуманого нами було використано метод «Мозковий штурм» та «Метод гірлянда». Метод мозкового штурму був спрямований виникав дуже неочікувано та був спрямований на реалізацію завдань при обговоренні вчинків, випадків, подій з казок чи художніх творів. Діти дошкільного віку самостійно обговорювали, корегували, висловлювали власні ідеї, аналізували їх (що хорошого і поганого в них, яку ідею можна реалізувати найбільш швидко, легко і т.д.). У такі моменти, спостерігаючи за дітьми, можна було відзначити уважніше ставлення їх один до одного в умовах спільної діяльності, що пов'язане з появою інтересу до партнера-однолітка як носія нового. Гірлянди аналогій формувалися як списку слів. Це були всі частини мови, і навіть поєднання слів. Відштовхуючись від вихідного слова, діти

складали ланцюжок, який міг закінчитися довільно або тим словом, від якого тягли гірлянди. Наприклад: лимон - цитрус - апельсин - помаранчевий - ківі - кислий - компот - солодкий - кіндер - шоколад - крейзіленд - подарунки - сюрпризи - фотографії - світлофори - радість ... Метод гірлянд дозволив **дошкільнятам творчо мислити, проводити паралелі між предметами, не відволікатися від своїх асоціацій, виявляти подібність предметів з** якихось властивостей чи відносин. **Інтерес до спільної діяльності штовхав їх до обговорення асоціацій. В результаті проведеної роботи на формуючому етапі ми встановили, що скоротилася конфліктність між дітьми, активізувався внутрішній потенціал дитини,** була знята емоційна напруга.

Під час проведення констатувального етапу експериментального дослідження ми провели бесіду з вихователями, під час якої звернули увагу та наголосили на тому, що сюжетно-рольові ігри виступають найважливішими умовами для психічного розвитку дітей дошкільного віку. Під час керівництва іграми з дітьми дошкільного віку педагоги закладів дошкільної освіти мають приділяти увагу прямим та непрямим методам. Для того, щоб сюжетно-рольові ігри розвивалися, необхідно створювати предметно-просторове середовище, яке б було спрямоване на збагачення ігрових сюжетів. **Вихователі та педагоги вважають, що у дітей старшого дошкільного віку слід розвивати творчість у процесі гри. У роботі з розвитку** нестандартного мислення в дошкільнят треба використовувати **як прямі, як і непрямі методи впливу.** Спостерігаючи за дітьми дошкільного віку, а також за роботою вихователів під час гри з дошкільнятами ми прийшли до висновку, що типовим для дошкільників являється уявлення про сюжетно-рольові ігри, які спрямовані на розвиток самостійної діяльності дошкільнят. В результаті **проведеного дослідження на констатувальному етапі дослідження встановлено, що лише для 15-20% дітей дошкільного віку характерний високий рівень креативності. Це** відноситься до експериментальної контрольної груп. Діти здатні представити різні варіанти та сюжети ігор, по новому граються з предметами. Велика частина дошкільнят, а саме **80% майже не готові до вирішення завдань, що вимагають прояви творчих здібностей. Інтерес до ігрового завдання у них падає без підтримки дорослого, а деякі виявляються не здатними вирішити нове завдання.**

Під час психолого-педагогічного спостереження ми помітили, що в групі дитячого садку переважає авторитарна форма при спілкуванні з дітьми, а це в своє чергу трішки може нашкодити прояву творчості. **Не завжди здійснюється керівництво грою з її розвитку. Тому вище зазначені результати рівня розвитку креативності виявляються виправданими.**

Ми прийшли до загального висновку, що результати констатувального **етапу дослідження вимагають проведення формуючого етапу психологічного експерименту відповідно до запропонованих у гіпотезі психолого-педагогічними умовами.** Мета формувального етапу **психологічного експерименту** полягала у **вмінні створити психолого-педагогічні умови розвитку креативності, творчості, нестандартному мисленні дітей старшого дошкільного віку під час сюжетно-рольових ігор.** Психолого-педагогічний експеримент нами був проведений в максимально природній атмосфері для дошкільнят, а саме в їх рідній групі, а нами було облаштоване позитивне середовище, яке мало допомогти дітям дошкільного віку проявити почуття, мали можливість у вільному доступі використовувати ігри, матеріали для творчості, пластилін, пісок, леги, наліпки, апплікації, ми намагалися створити всі умови для позитивного контакту дітей з дорослими.

Щоб перевірити ефективність проведеного експериментального дослідження ми провели **контрольне обстеження дітей експериментальної і контрольної групи. Методика контрольного обстеження збігалася з методикою констатувального обстеження розвитку креативності дітей старшого дошкільного віку в сюжетно-рольових іграх. Результати аналізувалися з залученням даних констатувального обстеження рівня розвитку творчих здібностей дітей. Результати оцінки виконання контрольних завдань виражені в таблиці** (Додаток №6).

Проаналізувавши дані, які ми розташували в таблиці можна зробити висновок про те, що нами було створено позитивне середовище, яке сприяло зменшенню в експериментальній групі діапазону коливання балів, що було порівняно з констатувальним етапом. Діти дошкільного віку змогли краще пристосуватися до умов поставленого завдання.

Саме нестандартна обстановка проведення експерименту, а також неформальні відносини дорослого і дитини дало поштовх і **сприяло легкості прийняття дітьми контрольних завдань, появи епізодичних виходів за межі стереотипних способів виконання завдання, бажанню виконати завдання з** гарним результатом (Додаток № 7).

Позитивне включення вихователів, дорослих, педагогів спонукало дітей дошкільного віку до нових рішень у процесі виконання ігрових завдань, а сам процес створення **свободи в організації ігрової діяльності** сприяв позитивним взаємовідносинам один між одним.

Порівнюючи бали виконаних завдань на етапах оцінювання та контролю експерименту продемонстрував напрямок до зниження балів низького рівня (1 бал) та збільшення високих балів (2, 3 бали).

Діти дошкільного віку, які мали на етапі експериментального дослідження низькі результати, почали проявляти себе при вирішенні ігрових завдань.

Зосередимо увагу на тому, що збільшилось прагнення до самостійної діяльності, підвищилась активність, а контрольний етап дослідження дав змогу зрозуміти, що діти можуть засвоювати інші способи комбінування ідей, що запропонував педагог. **Так, у спільній діяльності можна було спостерігати спроби дітей придумати новий сюжет, вирішити** завдання, які ще складні для їх розуміння, **використовувати свій досвід для вирішення завдання** іншим, новим способом.

Діти дошкільного віку почали більше проявляти творчість **в самостійній ігровій діяльності, особливо ближче до кінця експерименту. Використовувалися такі способи вирішення завдань, як спогад ситуацій з сюжетів, запозичених з книжок та мультфільмів і т.д. На основі отриманих** балів при виконанні контрольного завдання дошкільниками **експериментальної та контрольної груп нами було визначено рівні розвитку творчості у дітей старшого дошкільного віку. Рівні розвитку у дітей старшого дошкільного віку після** **проведення формувального експерименту** ми відобразили в Додатку №6.

Під час контрольного експерименту ми визначили, що під час ігрової діяльності дітей дошкільного віку необхідно використовувати проблемні методи розвитку, а також методи активізації творчого мислення дошкільника, а саме: уведення **ігрової задачі, метод гірлянд та асоціацій, метод мозкового штурму.**

Як результат наше припущення про розвиток творчих здібностей у старших дошкільників у грі можливий та підтвердилось, але якщо будуть створені певні умови:

1. Ігри дошкільнят мають бути організовані враховуючи диференційований підхід до дітей.
2. Створення психологічно комфортного розвивального середовища та позитивної атмосфери для дітей дошкільного віку.
3. Забезпечення можливості самостійно вибирати ігри, які цікаві дітям дошкільного віку.
4. Під час проведення сюжетно-рольових ігор має бути супровід з боку працівника ЗДО.

Висновки до II розділу

Проаналізувавши сучасний передовий педагогічний досвід використання ігор в ЗДО ми дійшли висновку, що педагоги **дошкільної ланки**

широко застосовують ігрові методи у своїй роботі.

Серед умов позитивного використання ігор має бути їх доступність та враховані **вікові особливості дітей дошкільного віку**, різні види ігор, які спрямовані на розвиток пам'яті, мислення, уваги, підтримка педагога **застосування ігор, які стимулюють розвиток** творчості дітей.

Проаналізувавши теоретичні дослідження розвитку творчості у дошкільнят в процесі гри **ми спіраліся на такі положення: креативність** пов'язана з розвитком особистості та **інтелекту, уваги, яка має особливу форму, вигляд у дитини дошкільного віку, а отже, особливу форму має і креативність дошкільника.**

Ігри для дітей дошкільного віку використовувались для розвитку творчих здібностей, а також як одна з умовою розвитку креативності дошкільнят. Під час педагогічного спостереження та керівництвом грою, яка буде спрямована на розвиток творчості дитини старшого дошкільного віку педагоги пропонували у навчально-виховній діяльності застосовувати **спеціальні методи, необхідні для розвитку креативності**, а саме: **метод постановки ігрового завдання, метод мозкового штурму, метод гірлянд та асоціацій.**

Проаналізувавши велику кількість психолого-педагогічної літератури ми прийшли до висновку, що розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку можливий, але за певних умов: сприятлива, позитивна атмосфера в групі закладу дошкільної освіти, свобода та можливість самостійно гратися, але під педагогічним керівництвом **вихователя, спеціальна робота, що проводиться дорослим, з розвитку творчих здібностей старших** дошкільнят у сюжетно-рольових іграх.

Для підтвердження висунутої гіпотези ми провели експериментальне дослідження та прийшли до висновку, що:

1) під час проведення констатувального етапу дослідження ми спостерігали **особливості прояви творчих здібностей в дітей старшого дошкільного віку**; з'ясували умови, що використовуються вихователем **у роботі з розвитку креативності дошкільнят.**

На підставі проведених спостережень, а також організації спеціальної продуктивної діяльності було визначено три рівні розвитку творчості у дітей старшого дошкільного віку: 1 рівень (низький), 2 рівень (середній), 3 рівень (високий). Ми узагальнили, **що у дітей старшого дошкільного віку** переважав низький рівень розвитку творчих здібностей, який був пов'язаний **з відсутністю спеціальної роботи з організації творчого середовища** в закладі дошкільної освіти.

2. Формувальний етап експериментального дослідження був спрямований на **проведення цілеспрямованої роботи з організації** креативно-творчого середовища. Під час цього етапу дослідження ми використали стимулюючий вплив дорослих на ігри дітей. Ми стимулювали дітей дошкільного віку до прояву творчих здібностей за допомогою методів **мозкового штурму, метод гірлянд та асоціацій.**

3. Контрольний етап експериментального дослідження підтвердив ефективність обраної методики. Ми помітили суттєве зростання **розвитку творчих здібностей, діти стали самостійними у** проявах фантазії, вигадували щось нове, оригінальне, створювали нові сюжети.

Безпосередньо **на етапі дослідження ми помітили посилення творчої активності дітей, прагнення запропонувати свій варіант задуму.**

Таким чином, ми прийшли до загального висновку, що розвиток творчості у **дітей старшого дошкільного віку у** грі можливий, але за умови: 38. позитивної атмосфери у групі дитячого садку ЗДО;

- вільна діяльність дітей дошкільного віку, але при педагогічному керівництві вихователя;

- проведення сюжетно-рольових ігор.

Висновки

Для реалізації мети та завдань дослідження ми опрацювали науково-педагогічну літературу та визначили значення гри в навчально-виховному процесі в закладі дошкільної освіти та процес розвитку творчих здібностей дошкільнят. Реалізувавши всі завдання поставленого дослідження ми **можемо зробити такі висновки:**

Одним з найефективніших засобів активізації діяльності в дітей дошкільного віку є гра, яка виступає найприроднішим видом діяльності.

Мотив гри знаходиться у її сутності, а вільна від регламентації ігрова діяльність дає змогу дошкільнику відчувати, побачити та проявити **найфантастичніші бажання, думки, свої мрії.** Дитині **відкривається широчезний простір для вияву** прояву творчості, творчої **активності.** **Сутність гри полягає в тому, що в ній важливий процес, а не конкретно результат.**

Дидактична гра - це ігрова діяльність, у якій діти дошкільного віку діють за встановленими **правилами** та застосовують **набуті знання.**

Наповненість на зміст дидактичних ігор виступають одними **з найефективніших засобів розвитку творчого мислення дошкільників, оскільки вони базуються на самостійності дитини, її фантазії і** здатності до пошукової діяльності.

Під час сюжетно-рольових ігор діти виконують певні ролі, навчаються бути дорослими, опановують соціальні правила та норми поведінки, навчаються дотримуватись правил гри.

Різноманітність ігор для дітей дошкільного віку дуже висока та цінна, але важливими є саме ті **ігри, які призначені конкретно для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку, вдосконалення, а також тренування їх пам'яті і мислення, які допомагають кращому засвоєнню і закріпленню придбаних життєвих знань, пробудженню у вихованців живого інтересу до предметів, що вивчаються. Таким іграм необхідно приділяти постійну увагу.**

Під час проведення ігор в навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти вихователь повинен спрямовувати власну діяльність на розвиток у дітей дошкільного віку вмінь спостерігати, порівнювати, можливість проаналізувати та узагальнити та ін.

Проаналізувавши сучасну психолого-педагогічну літературу ми визначили, **що гра охоплює всі періоди життя людини. Це надзвичайно важлива форма її життєдіяльності, а не вікова ознака. З грою людина не розлучається все життя, змінюються лише її мотиви, форми проведення, ступінь вияву почуттів та емоцій.** На основі вивчення наукової психолого - педагогічної літератури (П.Виготський,

В.Сухомлинський, Д.Ельконін та ін.) ми прийшли до висновків, що:

- творчі ігри виступають як вид самостійної діяльності дітей дошкільного віку;

- гра як найважливіша форма діяльності дошкільнят, через яку діти пізнають навколишній світ, набувають досвід спілкування між дорослими та однопітками;

- ігрова діяльність, яка спрямована не на результат, а важливий сам процес;

- в процесі гри відбувається навчання та розвиток дітей дошкільного віку.

Розвиток сучасної творчої дитини як особистості передбачає максимальну реалізацію нею своєї активності, самостійності, творчої ініціативи, прагнення обирати на власний розсуд шляхи і засоби досягнення цілей, намірів, реалізувати свої власні потреби та інтереси.

У ході виконаного дослідження нами було проведено експериментальну роботу щодо прояву творчих здібностей у дітей дошкільного віку. У межах дослідження вирішувалася низка завдань.

Досліджуючи процес прояву **творчої активності дітей дошкільного віку**, ми мали змогу спостерігати, як діти під час процесу ігрової діяльності могли легко переносити і перевіряти властивості та ознаки одного предмету на інший, діти дошкільного віку вдумали **нові**

способи використання предметів. Ми переконалися в тому, що дитина дошкільного віку буде проявляти творчі здібності при правильно організованому розвивальному середовищі в ЗДО.

Творчі здібності у дітей дошкільного віку потрібно стимулювати та розвивати. Для того, щоб процес творчості виявлявся і розвивався серед дітей у закладі дошкільної освіти ми змогли досягти створенню сприятливих умов; також використовували завдання розвивального характеру;

правильно оцінювали досягнення дітей у творчій діяльності; давали можливість не переривати творчий процес; не **гальмували прояви творчої активності дітей критичними зауваженнями чи негативними оцінками;** **створювали ситуації успіху, а також вільного спілкування і обміну думками між усіма учасниками.**

Ми дійшли висновку, що кращий засіб розвинути творчість дитини - це підтримка її зусиль та схвалення досягнень в процесі ігрової діяльності. Дані дослідження змогли підтвердити гіпотезу про те, що розвиток творчості дітей засобами гри буде ефективний за умови систематичного використання ігрових методів і прийомів.

В результаті проведення експериментальної частини магістерської роботи, у теоретичному вивченні проблеми розвитку **творчих здібностей дітей дошкільного віку** ми брали за основу положення, за якими ігри для дошкільнят можуть бути розглянуті як умови для розвитку творчих здібностей, але практично це розвивається за умови педагогічного керівництва вихователями ЗДО та при створенні позитивного середовища, що **не руйнує ініціативу та свободу вибору дитини. Для педагогічного керівництва у грі з метою розвитку творчості дитини старшого дошкільного віку дослідники пропонують використовувати спеціальні методи, необхідні для розвитку творчих здібностей: метод постановки ігрового завдання, метод мозкового штурму, метод гірлянд та асоціацій.**

Нами було вивчено передовий педагогічний досвід вихователів дошкільного навчального закладу Панчинському ЗДО «Малятко» загального типу Новомиргородської міської ради Кіровоградської області.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вивчення проблеми, подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на вивчення розвитку креативності учнів початкових класів в умовах Нової української школи.